

Ohjelmistoyrityskartoitus 2010:

Suomalainen ohjelmistoliiketoiminta selvisi taantumasta vähin naarmuin

Suomalaisen ohjelmistoliiketoiminnan liikevaihto vuonna 2009 supistui edellisvuodesta marginaalisesti prosenttiyksikön verran ja oli 3,06 miljardia euroa. Yleisen taloussuhdanteen vaikutus huomioiden tämä osoittaa alan selvinneen taantumasta selvästi muuta ICT-alaa ja muita toimialoja paremmin. Lisäksi yritysten liikevaihtoennusteissa näkyy selvä kohentuminen vuodelle 2010, tosin taantumaa edeltäneeseen aikaan on vielä matkaa.

Tuoteyritysten liikevaihto-odotukset eivät täysin täyttyneet, mutta palveluja tarjoavat yritykset pärjäsivät odotuksiaan paremmin. Taantumana pohjalla tuotekehitystään lisänneet yritykset kasvoivat selvästi muita nopeammin.

Taantuma ei näytä juurikaan vaikuttaneen kansainvälistyneiden yritysten eikä kansainvälisen liikevaihdon määrään. Yritysten keskimääräinen kannattavuus laski kuitenkin noin yhdeksästä prosentista kuuden prosentin tuntumaan johtuen lähinnä pienempien yritysten vaikeuksista.

- Kokonaisuutena ohjelmistoala on ilahduttavasti selvinnyt taantumana pahimman vaiheen yli suhteellisen vähäisin kolhuin. Vaikka erityisesti pienempien yritysten tilanne on edelleen haasteellinen ja palvelujen kysyntä edellisvuotta jäljessä, ohjelmisto- ja palveluyritykset ennustavat jo valoisempaa tulevaisuutta, Teknologiateollisuuden tietotekniikka-alan johtaja **Jukka Viitasaari** korostaa.

- Tänä vuonna yritykset aikovat palkata lisää henkilöstöä myös Suomessa, mutta vielä enemmän ulkomailla. Meidän on syytä pistää kaikki liikenevät paukut osaamisemme nostamiseen kansainväliselle huipulle. Näin takaamme tuotteiden korkean laadun niin varsinaisissa ohjelmistoyrityksissä kuin muiden toimialojen sulautetuissa ratkaisuissa.

- Suomen ohjelmistoala on pärjännyt alan kansainvälisissä vertailuissa erittäin hyvin ja suomalaisia ohjelmistoyrityksiä näkee usein kasvuyrityksiä listaavissa rankingeissa. Alan ongelmana on kuitenkin se, ettei kasvu usein jatku muutamaa miljoonan kokoluokkaa pidemmälle. Jo esimerkiksi kymmenen miljoonan euron kokoluokkaan pääseminen on hyvin hankalaa. Alan konsolidoituessa tämä asetelma ei ole Suomelle edullinen ja olisikin hyvä jos yritysten tukemisen painopistettä saataisiin siirrettyä uusien kasvuyritysten synnyttämisestä olemassa olevien kasvuyritysten kasvun jatkamiseen, tutkimuspäällikkö **Mikko Rönkkö** Aalto-yliopistosta sanoo.

- Julkinen sektori on varsin merkittävä asiakas suomalaisille ohjelmistoyrityksille: vastanneista 48 prosenttia ilmoitti saavansa myyntituloja julkiselta sektorilta, ja noin 10 prosenttia vastanneista ilmoitti julkisen sektorin liikevaihto-osuudeksi yli 60 prosenttia. Julkisen sektorin asiakkuudet eivät kuitenkaan taantumassa parantaneet yritysten liikevaihdon kehitystä systemaattisesti.

- Muutokset yritysten toimintaympäristössä (Cloud Computing, SaaS) tuovat runsaasti uusia mahdollisuuksia myös liiketoiminnan kansainvälistymiseen. Tekes voi tarjota rahoitusta muun muassa kasvustrategian rakentamiseen sekä muihin uuden liiketoiminnan kehittämiseen liittyviin taustaselvityksiin. Liiketoiminnan kehittämiseen liittyvät asiantuntijapalvelut voivat olla myös osana varsinaisia tuotekehitysprojekteja. Nopeaa kasvua hakeville, perustuotekehityksen tehneille, alle viisivuotialle yrityksille on ollut mahdollista hakea rahoitusta, joka kattaa myös kansainvälistymisen kustannuksia, sanoo Tekesin toimialajohtaja **Risto Setälä**.

Yrityksen kansainvälistyvät entistä nuorempina

Kartoituksen mukaan Suomen ohjelmistoyritykset kansainvälistyvät nykyisin nopeammin kuin muutamia vuosia sitten ja ala on vuosi vuodelta entistä kansainvälisempi. Alan konsolidaatiosta johtuen moni lupaavasti kansainvälisellä markkinalla kasvava yritys päättyy kuitenkin yhteen jonkin ulkomaalaisen yrityksen kanssa, jolloin todellisia puhtaasti suomalaisia menestystarinoita tapahtuu harvoin.

Kansainvälistymisessä yritykset suosivat ensisijaisesti Pohjoismaita ja Länsi-Eurooppa ja tämän jälkeen Pohjois-Amerikkaa. Itä-Euroopan, Venäjän ja Kaukoidän markkinat ovat kuitenkin viime vuosina nostaneet merkitystään vientimarkkinoina.

- Taantumaa edeltävät vuodet olivat todellista kansainvälistymisbuumia. Kuitenkin noin puolet kansainvälistyneistä yrityksistä pitää ulkomaan liikevaihtoaan merkittävänä, Rönkkö huomauttaa.

Vaikka kuluttajaohjelmistojen tuottaminen on ollut viime aikoina paljon esillä mediassa, on ohjelmistoala edelleen pääasiassa yritysten välistä liiketoimintaa Suomessa ja maailmalla. Kartoitukseen vastanneista yrityksistä 17 prosenttia tarjosi tuotteitaan ja palveluitaan kuluttajille ja vain kaksi prosenttia vastaajista keskittyi pelkkään kuluttajamarkkinaan.

Taantuman loppusaldo yritystasolla

Taloussuhdanne ei ole kesän 2009 jälkeen aiheuttanut alalle kielteisiä yllätyksiä. Kaksi vuotta taantuman alun jälkeen 34 prosenttia ohjelmistoyrityksistä oli sopeuttanut toimintaansa taantuman johdosta ja 15 prosenttia koki olleensa huonosti valmistautunut taantumaan. Vain 32 prosenttia yrityksistä koki, että taantuma on erityisesti nakertanut niiden tulosta.

Toimintaansa sopeuttaneista ohjelmistoyrityksistä kolmannes arveli tehneensä niin liian myöhään tai ryhtyneensä liian heikkoihin toimenpiteisiin (34% ja 33%). Toisaalta näistä yrityksistä vain kolme prosenttia piti sopeuttamistoimiaan oikein mitoitetuina ja ajoitettuina, mikä kieli johtamisen suuresta haasteellisuudesta taantuman aikana.

Kuten taantuman ensimmäisen vuoden aikana, ohjelmistoyritykset lisäävät edelleen voimakkaasti panostuksiaan markkinointiin ja myyntiin sekä painottavat kulujen hallintaa. Taantuman ensimmäiseen vuoteen verrattuna nämä painotukset ovat tosin vähentyneet. Ulkoisten palvelujen käyttö on samanaikaisesti lisääntynyt. Näistä positiivisista signaaleista huolimatta taantuman mukanaan tuoma varovaisuus on edelleen nähtävissä.

Tutkimus tehtiin kolmannentoista kerran

Ohjelmistoyrityskartoitus tehtiin nyt 13:nne kerran. Tutkimuksen teki Aalto-yliopiston Teknillisen korkeakoulun Software Business Lab (SBL).

Vuoden 2010 tutkimuksen rahoittivat Teknologiateollisuus ry, Tekes, Ohjelmistoyrittäjät ry, Tietotekniikan liitto ry ja Culminatum Ltd Oy, JPT kansallinen klusteri (Hermia).

Ohjelmistoliiketoiminta on liiketoimintaa, joka perustuu ohjelmistojen kehittämiseen tai omien ohjelmistotuotteiden myyntiin lisensseinä tai palveluina sekä kiinteästi näihin liittyviin muihin palveluihin.

Kyselyyn vastasi 650 ohjelmistoliiketoimintaa harjoittavaa yritystä.

TEKNOLOGIATEOLLISUUS RY

Jukka Viitasaari
Johtaja
040 823 5507

Lisätietoja

tutkimuspäällikkö Mikko Rönkkö, TKK, SBL
puh. 050 387 8155 tai mikko.ronkko@tkk.fi

projektipäällikkö Olli-Pekka Mutanen, TKK, SBL
0400 444 609 tai olli-pekka.mutanen@tkk.fi

johtaja Jukka Viitasaari, Teknologiateollisuus ry
puh. 040 823 5507 tai jukka.viitasaari@teknologiateollisuus.fi

<http://www.softwareindustrysurvey.org>

Julkistamistilaisuuden esitykset sekä kartoituksen loppuraportti ovat saatavilla osoitteissa www.softwareindustrysurvey.org